

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6CoP/5/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4412201992
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dagmar Podhorcová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2013:4412201992.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v právnej veci navrhovateľa: A. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. N., Y. XX, zastúpeného JUDr. Vladimírom Lamačkom, advokátom so sídlom Nové Zámky, Hlavné námestie 7, proti odporkyni: F. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. N., T. Q. XX, zastúpenej JUDr. Martinom Gancznerom, advokátom so sídlom Nové Zámky, Forgáčova bašta 7, o zníženie výživného, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky z 22. októbra 2012 č. k. 7P/31/2012-144, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.**

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľa o zníženie výživného zo sumy 700 eur mesačne na sumu 350 eur mesačne od 01.02.2012 a odporkyni náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 62 ods. 1, 2, § 75 ods. 1, § 77 ods. 1, 2, § 78 ods. 1, 3 Zákona o rodine, ako aj zisteným skutkovým stavom, na základe čoho mal za preukázané, že obaja zamestnávateľia navrhovateľa; Motory International, s.r.o. Nové Zámky a Schmitthelm Präzisionsfedern, s.r.o. Nové Zámky, s navrhovateľom ukončili pracovný pomer podľa § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce k 3.5.2012 a zároveň sa obe strany dohodli na vyplatení trojmesačného odstupného navrhovateľovi k 15.05.2012. Od firmy Schmitthelm Präzisionsfedern, s.r.o. Nové Zámky, dostal odstupné vo výške 3.624,88 eura a od firmy Motory International, s.r.o. Nové Zámky vo výške 3.428,89 eura. V dôsledku ukončenia pracovných pomerov a žiadosti navrhovateľa o pozastavenie prevádzkovania živnosti, mu táto bola aj pozastavená od 09.05.2012 do 31.12.2012. Dňom 09.05.2012 bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie a bola mu Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Nové Zámky, zo dňa 29.05.2012 priznaná dávka v nezamestnanosti vo výške 50 % denného vymeriavacieho základu 75,8466 eura od 09.05.2012 na obdobie 6 mesiacov. Navrhovateľ poberal sumu 1.137,70 eura mesačne a odstupné, ktoré činilo spolu 7.053,77 eura a po prepočítaní na dobu poberania dávky v nezamestnanosti, na jeden mesiac pripadla suma 1.175,63 eura. Priemerný čistý mesačný príjem navrhovateľa teda činila suma 2.313,33 eura, ktorý sa od posledného rozhodovania na plnoletú dcéru nezmenil. Odporkyňa je študentkou Vysokiej školy manažmentu v Trenčíne, pobočka Bratislava, Panónska cesta 17 a školné v roku 2011/2012 činilo 2.300 eur a v školskom roku 2012/2013 sa školné zvýšilo na sumu 2.475 eur. Má náklady spojené s bývaním v podnájme v Bratislave vo výške 220 eur mesačne, s cestovným, zakúpením študijných potrieb vo výške 50 eur, s telefonovaním vo výške 30 eur mesačne, s mobilným internetom do notebooku vo výške 18 eur mesačne a so stravou vo výške 30 až 40 eur na týždeň. Žije v spoločnej domácnosti s matkou, ktorá je nezamestnaná. Po preskúmaní odôvodnených potrieb odporkyne, ako aj osobných a zárobkových možností navrhovateľa súd prvého stupňa dospel k záveru, že návrh nie je dôvodný, pretože nenastala u neho dlhodobá významná zmena pomerov, ktorá by odôvodňovala zníženie výživného na výšku, ktorú navrhovateľ žiadal. O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), keď úspešnej odporkyni nepriznal náhradu trov konania, pretože jej žiadne nevznikli.

Rozsudok súdu prvého stupňa včas podaným odvolaním napadol navrhovateľ, domáhajúc sa jeho zmeny a zníženia výživného na sumu 50 eur, prípadne zrušenia jeho vyživovacej povinnosti. V odvolaní uviedol, že s rozhodnutím súdu prvého stupňa nesúhlasí, pretože súd bral do úvahy jednostranne len potreby odporkyne a vôbec nevzal do úvahy podstatnú zmenu jeho majetkovej a príjmovej situácie od 09.05.2012, keď zostal bez svojho zavinenia nezamestnaný, v dôsledku čoho len ťažko pokrýva popri vyživovacej povinnosti aj svoje vlastné bežné životné náklady. Súd prvého stupňa nerozhodoval na základe posúdenia všetkých listinných dôkazov, ktoré v súvislosti s podstatnou zmenou pomerov ohľadne jeho príjmov a životných nákladov predložil. Na druhej strane zohľadnil finančné náklady odporkyne na štúdium a ubytovanie bez listinných dôkazov. Došlo v konaní k porušeniu zásady rovnosti účastníkov konania. Poukázal na to, že aj nezamestnaná matka si má plniť zo zákona svoju vyživovaciu povinnosť, matka si zamestnanie ani nehľadá. Svoje odvolanie doplnil podaním zo dňa 21.03.2013, v ktorom uviedol, že je doposiaľ stále nezamestnaný a od decembra 2012 je bez akéhokoľvek príjmu, je odkázaný na pomoc svojich rodičov a krstnej matky, ktoré mu pomáhajú splácať pôžičky od banky.

Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľa písomne nevyjadrila.

Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 10 ods. 1 OSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 212 ods. 1 OSP) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že prvostupňový súd nevykonal vo veci dostatočné dokazovanie, a preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. f/, h/ OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle § 221 ods. 2 OSP.

Predmetom konania je návrh navrhovateľa na zníženie výživného zo sumy 700 eur mesačne na sumu 350 eur mesačne počnúc dňom 01.02.2012 z dôvodu, že čistý mesačný príjem navrhovateľa sa znížil v oboch firmách, v ktorých je zamestnaný. Preskúmaným rozhodnutím súd prvého stupňa návrh navrhovateľa zamietol, pretože u navrhovateľa nenastala dlhodobá výrazná zmena pomerov, ktorá by odôvodňovala zníženie výživného na výšku, ktorú žiadal určiť, keďže ani jeho príjem v súčasnej dobe, ktorý pozostáva z odstupného a dávky v nezamestnanosti sa výrazne od posledného rozhodovania o výživnom nezmenili. Hoci odvolateľ vo svojom odvolaní, ktorým napadol predmetné rozhodnutie namietal len to, že súd nerozhodoval na základe dôsledného posúdenia všetkých listinných dôkazov, ktoré v súdnom konaní predložil v súvislosti s podstatnou zmenou pomerov ohľadne jeho príjmov ako i životných nákladov, nebral ich do úvahy a jednostranne zohľadnil iba finančné náklady odporkyne, odvolací súd bol povinný skúmať, či uvedený rozsudok nebol vydaný v konaní postihnutom vadami v prípade, ak tieto mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 3 OSP). Podľa názoru odvolacieho súdu práve o takýto prípad v preskúmanej veci ide.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že nedostatok odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutia je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces. Tento záver plynie i z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako i Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. I keď sa nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, pokiaľ ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve naň.

Podľa § 157 ods. 2 OSP, v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Citované ustanovenie uvádza podstatné obsahové náležitosti rozhodnutia. Ich správnosť a úplnosť je preto podkladom vykonateľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia. Nedostatok odôvodnenia je vadou konania. Odôvodnenie rozhodnutia má kľúčový význam, pretože dáva odpoveď na otázku, prečo súd rozhodol práve tak a nie inak. Medzi jednotlivými zložkami odôvodnenia rozhodnutia musí existovať vzťah založený na logickom usudzovaní a pravidlách logiky. V opačnom prípade nie je zrejmé, že rozhodnutie je výsledkom právom upraveného

procesu za dodržania princípov spravodlivosti, ale je výsledkom svojvôle realizovanej súdnu mocou, čo je v rozpore s princípmi spravodlivého súdneho konania (§ 1 a § 2 OSP). Odôvodnenie rozhodnutí dovoľuje účastníkom konania posúdiť, ako súd ich vec vyložil a aplikoval príslušné procesné predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodnutí o veci samej. Odôvodnenie je z hľadiska jeho preskúmateľnosti jednou z podstatných záruk kontroly výkonu súdnej moci. Súd prvého stupňa v súlade z vyššie citovanými zákonnými ustanoveniami nepostupoval a pre svoje rozhodnutie ani nemal dostatok dôkazov.

Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozhodnutia súdu je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozhodnutí, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Inak povedané, účelom odôvodnenia rozhodnutia je predovšetkým preukázať jeho správnosť a odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí, t. j. musí byť preskúmateľné.

Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá zároveň aj dôvodnosť podaného opravného prostriedku.

Podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine, dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh. Uvedené zákonné ustanovenie vyjadruje zásadu, že k zmene dohôd a súdnych rozhodnutí o výživnom môže dôjsť len na základe zmeny pomerov zistenej porovnaním okolností dôležitých pre určenie výživného, tak v čase skoršieho rozhodnutia, ako aj v čase nového rozhodnutia. Predpokladom zmeny právoplatného rozhodnutia o výživnom je však závažnejšia zmena pomerov, ktorou sa rozumie výrazná zmena tých okolností - na strane či už oprávneného alebo povinného, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom. Takouto zmenou pomerov môže byť nárast potrieb detí, najmä v súvislosti s ich pribúdajúcim vekom, fyzickým vyspíevaním, formami prípravy na budúce povolanie, ale i zmena v možnostiach povinného plniť si vyživovaciu povinnosť v doterajšom rozsahu. V tomto prípade pôjde o rozšírenie alebo zúženie vyživovacích povinností povinného, jeho invaliditu, alebo o také zvýšenie, či zníženie (odôvodnený pokles) jeho zárobku či iných príjmov, príp. ostatného majetku, ktoré ovplyvní celkovú situáciu povinného, a to nielen na krátky čas.

Pri rozhodovaní o zmene výživného musí súd posúdiť komplexne všetky zmeny v pomeroch účastníkov, ku ktorým došlo od predchádzajúcej úpravy a musí taktiež prihliadnuť na vývoj životných nákladov za celé obdobie, ktoré uplynulo od vydania posledného rozhodnutia o výživnom, tzv. valorizačnú klauzulu zakotvenú v ustanovení § 78 ods. 3 Zákona o rodine. Rovnako tak nemôže opomenúť existenciu ustanovenia § 62 ods. 2 Zákona o rodine zakotvujúcu právo dieťaťa podieľať sa na dosiahnutej životnej úrovni svojich rodičov, či už v pozitívnom alebo v negatívnom zmysle, ako i všeobecné hľadisko upravené v ustanovení § 75 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého pri rozhodovaní o výživnom sa prihliada na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Odôvodnené potreby dieťaťa sú závislé predovšetkým od jeho veku, zdravotného stavu, fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu a obsahu jeho prípravy na budúce povolanie, od hodnoty jeho majetku, príp. výšky vlastných príjmov dieťaťa a sú bezprostredne ovplyvňované schopnosťami, možnosťami a majetkovými pomermi rodičov. Ak sú tieto obmedzené, sú odôvodnenými len bežné potreby dieťaťa, ktoré nepresahujú obvyklú základnú mieru všetkých potrieb nevyhnutných pre život kultúrneho človeka. V opačnom prípade, odôvodnenými sú aj ďalšie potreby dieťaťa, vrátane tvorby úspor, ktoré síce nie sú nevyhnutné, ale so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu sú prospešné pre všestranný vývoj dieťaťa. Výživné pre dieťa teda slúži nielen na uspokojovanie všetkých jeho odôvodnených hmotných potrieb (jedlo, ošatenie, obuv atď.), ale aj ďalších odôvodnených potrieb dôležitých pre výchovu a vývoj dieťaťa (vzdelávanie, príprava na povolanie, kultúrne, športové, rekreačné potreby, tvorba úspor a pod.).

Pre určenie výšky výživného pre dieťa sú teda rozhodujúce reálne zárobkové možnosti, schopnosti a majetkové pomery každého z rodičov, ktoré sú dané nielen ich subjektívnymi vlastnosťami, ale aj okolnosťami objektívneho charakteru. Navyiac, súd prihliada i na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará, a rovnako tak berie do úvahy i prídavky na deti, ktoré sa sčasti podieľajú na úhrade potrieb detí.

V tomto konaní bolo nesporne preukázané, že posledná úprava výživného navrhovateľa bola realizovaná rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 07. 04. 2011, č. k. 16C/63/2011-32 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 09. 11. 2011, sp. zn. 5CoP/263/2011, ktorým bola určená vyživovacia povinnosť navrhovateľa voči odporkyňi na sumu 700 eur mesačne počnúc 08.03.2011. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 12.01.2012.

Súd prvého stupňa v súlade s vyššie citovanými zákonnými ustanoveniami nepostupoval a pre svoje rozhodnutie nemal ani dostatok dôkazov, pretože si dostatočne nezistil zárobkové a majetkové pomery navrhovateľa. Pre stanovenie výživného sú zásadne rozhodujúce schopnosti a možnosti povinného, ktoré tu boli v okamžiku rozhodovania súdu (§ 154 ods. 1 OSP). Pre určenie rozsahu vyživovacej povinnosti súd berie do úvahy odôvodnené potreby oprávneného ako aj možnosti a schopnosti a majetkové pomery povinného. Hľadisko možností a schopností povinného je potrebné chápať tak, že rozhodujú jeho reálne zárobkové a majetkové možnosti. Je preto úlohou súdu podrobne zisťovať predovšetkým zárobkové možnosti rodičov a získať spoľahlivý poznatok o ich skutočných príjmoch. V ďalšom konaní súd prvého stupňa doplní dokazovanie vyžiadanimi originálov výpovedí od oboch firiem, v ktorých navrhovateľ pracoval a bol s ním ukončený pracovný pomer, originálom daňového priznania od daňového úradu, a to všetko za účelom zistenia jeho majetkových a zárobkových pomerov. Vyžiada si správy od oboch zamestnávateľov navrhovateľa, z akého dôvodu ukončili pracovný pomer s navrhovateľom, objasní, prečo sa tak udialo v oboch firmách súčasne. Súd prvého stupňa nezisťoval, či firmy spolupracovali s navrhovateľom a či výpovede dané navrhovateľovi skutočne mali vplyv na jeho živnosť do takej miery, že bol nútený ju pozastaviť, resp., či nemohol vykonávať živnosť naďalej a pokúšať sa o spoluprácu s inými firmami, či potenciálnymi zákazníkmi. V neposlednom rade je potrebné prešetriť osobné pomery navrhovateľa, nakoľko poukazuje na zmenu aj v osobnom živote, doplniť dokazovanie zistením celkových pomerov na strane matky odporkyne a to nielen zistením jej príjmov, ale aj výdavkov a celkového majetku. Je potrebné zistiť, či matka navrhovateľky je vlastníčkou hnutelných, nehnuteľných vecí, či je naozaj bez príjmu, či má finančné rezervy. Je potrebné zistiť a zhodnotiť výdavky matky a komplexne posúdiť jej pomery, najmä z pohľadu, či aj ona je schopná podieľať sa na vyživovacej povinnosti navrhovateľky a v akej miere a v nadväznosti aj na tieto zistenia rozhodovať o výške vyživovacej povinnosti navrhovateľa. Ďalej súd prvého stupňa musí preskúmať a prehodnotiť odôvodnené potreby odporkyne, či skutočne má výdavky, na ktoré poukazuje, v akej výške a či sú odôvodnené a nevyhnutné, aby odporkyňa mala výdavky v takej výške (nájomné za byt, antikoncepcia, masáže...), resp. po zistení reálnych majetkových a zárobkových pomerov navrhovateľa vyvodíť správnu sumu výživného zodpovedajúcu preukázaným odôvodneným potrebám odporkyne. Je potrebné prešetriť, či aj odporkyňa má prípadné príjmy zo zamestnania, či príležitostných brigád, nakoľko je možné, že si popri štúdiu na vysokej škole privyrába, sama uviedla, že bola zaradená do programu „work and travel“ v USA, čiže aj v USA pracovala. Po takto doplnenom dokazovaní súd prvého stupňa vykonané dôkazy vyhodnotí a vo veci opätovne rozhodne. Súd svoje rozhodnutie musí mať podložené dôkazmi, ktoré v tomto smere chýbajú.

Nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku učinilo konanie súdu prvého stupňa vadným, keďže postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom, ktoré zistenie musí mať za následok jeho zrušenie podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP a vrátenie veci na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 OSP), v ktorom bude právny názor odvolacieho súdu pre súd prvého stupňa záväzný (§ 226 OSP). V ďalšom konaní prvostupňový súd po náležitom zistení skutkového stavu opätovne rozhodne o návrhu navrhovateľa, svoje rozhodnutie náležite odôvodní a zároveň rozhodne i o náhrade trov konania, vrátane trov konania odvolacieho (§ 224 ods. 3 OSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Nitre pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.